

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

การศึกษาวิชาชีพสาขาต่างๆ ต้องมีการนำเอาหลักการและทฤษฎีต่างๆ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์มากที่สุด พร้อมทั้งต้องมีการแสวงหาความรู้ สร้างเสริมทฤษฎีใหม่ๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในสาขาวิชาชีพนั้นๆ วิธีที่เหมาะสมสำหรับการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ ก็คือ การวิจัย ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษามีการทำวิจัยเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ เป็นจำนวนมากในต่างประเทศ จากการศึกษาหาข้อมูลงานวิจัยทางจิตวิทยาการศึกษาในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ค.ศ. 1990 ถึงค.ศ. 1999) จากฐานข้อมูล ERIC (Educational Resource International Center) มีจำนวนงานวิจัยทั้งหมด 686 เรื่อง และจากฐานข้อมูล DAI(Dissertation Abstract International) มีจำนวนงานวิจัยทั้งหมด 13,823 เรื่อง สำหรับในประเทศไทยการวิจัยทางจิตวิทยาการศึกษาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2516 ถึง 2535 จากการสำรวจของ จรรยา สุวรรณทัต (2536) มีจำนวนถึง 282 เรื่อง เป็นที่น่าสังเกตว่าการสำรวจครั้งนั้นยังไม่ครอบคลุมงานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาทั้งหมด

สาเหตุที่สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาเป็นสาขาที่มีการวิจัยเป็นจำนวนมากเพราะสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาจัดเป็นสาขาหนึ่งในจิตวิทยาโดยเป็นศาสตร์ที่มีประวัติความเป็นมายาวนานซึ่งแต่เดิมเป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมมนุษย์ต่อมาได้มีการพัฒนาที่จะศึกษาถึงหลักการทฤษฎีที่จะพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์ในด้านต่างๆ โดยเฉพาะในด้านการจัดการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน จึงเป็นศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์ที่มีรากฐานมาจากจิตวิทยาและการศึกษา ซึ่งเป็นการประยุกต์จิตวิทยากับศาสตร์ทางครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หัวใจสำคัญของจิตวิทยาการศึกษา คือ กระบวนการสอน และองค์ประกอบทางการสอนเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งคุณลักษณะผู้เรียน ลักษณะสภาพแวดล้อมทางสังคม จะเห็นได้ว่าจิตวิทยาการศึกษา เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบหลายองค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบด้านกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ ลักษณะผู้เรียน บริบททางสังคมและผลของการเรียนรู้ ดังนั้นรายงานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาจึงมีหลากหลายตามลักษณะองค์ประกอบในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

รายงานการวิจัยจำนวนมากในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา อันเป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้/ทฤษฎีใหม่ หรือเพื่อแสวงหาคำตอบปัญหาวิจัยเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงกระบวนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ไปสู่ความต้องการในการ

สังเคราะห์รายงานวิจัยดังกล่าว การสังเคราะห์งานวิจัยนอกจากเป็นประโยชน์ต่อการสรุปรวม รายงานการวิจัยแล้ว ยังเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการวิจัยแต่ละเรื่องด้วย เพราะการวิจัยไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาชีพใดจำเป็นต้องมีการทบทวนข้อค้นพบ หลักการและทฤษฎีที่มีอยู่แล้ว ก่อนที่จะมีการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติม เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนในการศึกษาและเพื่อนำข้อบกพร่องของงานวิจัยที่มีอยู่แล้วมาแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้อง แม่นยำมากขึ้นในกระบวนการวิจัยจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาและสังเคราะห์รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เมื่อมีการวิจัยในปัญหาใดปัญหาหนึ่งมากพอ จำเป็นต้องมีการสรุปรวมสังเคราะห์ผลการวิจัยเพื่อให้ได้เป็นองค์ความรู้ในเรื่องนั้นต่อไปด้วย กล่าวได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยมีความสำคัญต่อการทำวิจัยเพื่อแสดงหาความรู้ใหม่ และมีความสำคัญต่อการสังเคราะห์สรุปรวมองค์ความรู้ใหม่ในแต่ละสาขา

แต่เดิมการสังเคราะห์งานวิจัยใช้วิธีบูรณาการ (integrate) โดยการอ่านงานวิจัยต่าง ๆ แล้วจับประเด็นที่เป็นผลสรุปของงานวิจัยออกมาบรรยายสรุป ผลการบูรณาการงานวิจัยในลักษณะการบรรยาย (narrative) จะมีความแตกต่างกันตามวิธีการ ความรู้ และความเชี่ยวชาญในการจับประเด็น ตลอดจนจุดเน้นของผู้สังเคราะห์ (Hunter,1982 และ อุทุมพร จามรมาน,2527) การบูรณาการลักษณะงานวิจัยและข้อค้นพบของงานวิจัยในลักษณะการบรรยายนี้ไม่สามารถช่วยให้ให้นักวิจัยได้เข้าใจสภาพปัจจุบันของข้อค้นพบอย่างครอบคลุมชัดเจนและเป็นปรนัย (สุวิธนา สุวรรณเขตนิคม, 2530) นับตั้งแต่ทศวรรษที่ 19 เป็นต้นมามีนักวิจัยทางสังคมศาสตร์หลายท่านที่ได้พยายามคิดค้นแนวทางในการสังเคราะห์งานวิจัยให้มีความชัดเจนและเป็นปรนัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง Glass และคณะ(1981) ได้เสนอวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นระบบมากขึ้นเรียกว่า meta-analysis หรือการวิเคราะห์อภิมาน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2532) โดยที่ได้ทำงานวิจัยทางจิตวิทยาการศึกษาด้วยการวิเคราะห์อภิมานเป็นเรื่องแรก

การวิเคราะห์อภิมานเป็นเทคนิคที่อาศัยการวิเคราะห์ทางสถิติในการสืบค้นหาข้อสรุปที่เป็นคำตอบของปัญหาการวิจัยงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน หรือเป็นการนำงานวิจัยประเภทเดียวกันมาหาข้อสรุปอย่างมีระบบโดยวิธีการทางสถิติ ในการสังเคราะห์ผลการวิจัย การใช้สถิติวิเคราะห์สรุปผลงานวิจัยนั้น ต้องทำให้ผลการวิจัยแต่ละเรื่องมีหน่วยมาตรฐานเดียวกัน เรียกว่า ดัชนีมาตรฐาน (standard indices) ก่อน นักสังเคราะห์งานวิจัยสามารถนำผลการวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันสังเคราะห์เข้าด้วยกันได้โดยใช้ดัชนีมาตรฐาน นอกจากนี้ยังสามารถอธิบายความแปรปรวนของ ดัชนีมาตรฐาน ว่ามีความแปรปรวนเนื่องจากคุณลักษณะของงานวิจัยด้านใดบ้างอีกด้วย ดัชนีมาตรฐานที่ใช้ในการวิเคราะห์อภิมาน ได้แก่ ขนาดอิทธิพล (effect size) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (correlation coefficient) ซึ่ง Glass และคณะ (1981) ได้เสนอสูตรแสดงความสัมพันธ์ระหว่างดัชนีมาตรฐานทั้งสองชนิด ทำให้นักวิจัยสามารถสังเคราะห์งานวิจัยทั้งประเภทงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์เข้าด้วยกันได้

มีนักวิจัยในต่างประเทศจำนวนมาก นำเอาเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณมาใช้ประโยชน์ในการสังเคราะห์งานวิจัย ตัวอย่างของการสังเคราะห์งานวิจัยทางจิตวิทยาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ได้แก่ งานวิจัยของนักวิจัยต่อไปนี้คือ Hembree (1988) ศึกษาสังเคราะห์โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาณเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ สาเหตุ ผลกระทบ และการรักษาความวิตกกังวลในการสอบ Bommer และคณะ (1996) ได้ทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำ สถาบันสำหรับการเป็นผู้นำ และทัศนคติของลูกจ้างและกฎระเบียบของการรับรู้ และผลการกระทำด้วยวิธีการของ Hunter และ Schmidt นอกจากนี้ Schippmann และคณะ (1996) ได้ทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับผลการเรียนและผลความสามารถในการทำงานด้วยวิธีการของ Hunter และ Schmidt

ตัวอย่างการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาดูด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณได้แก่ งานวิจัยต่อไปนี้ Kulik และ Kulik (1981) ได้ศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยที่เปรียบเทียบผลจากการสอนแบบโปรแกรมกับการสอนแบบปกติในระดับมัธยมศึกษาโดยใช้วิธีของ Wilson (1983) ศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยที่สืบค้นจากฐานข้อมูล ERIC และ DIA เพื่อสรุปความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์โดยใช้วิธีของ Hunter Hoge และ Coladarci (1989) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเพื่อศึกษาความตรงของการประเมินของนักเรียน โดยครูเป็นผู้ประเมินด้วยวิธีการของ Hunter และ Bus, Ijzendoorn and Pellegrini (1995) ได้นำเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณของ Mullen มาสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการอ่านหนังสือเพื่อทำให้เกิดการประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อ่าน Springer, Stanne และ Donovan (1999) ทำการวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยวิธีของ Hunter และ Schmidt ที่เกี่ยวกับผลของการเรียนรู้อ่านกลุ่มเล็กของผู้ที่เรียนระดับปริญญาตรีในสาขาวิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเทคโนโลยี Wang Haertel และ Walberg (1993) ทำการศึกษาสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อองค์ประกอบการเรียนรู้อ่านทางการศึกษา จิตวิทยาและสังคม

การวิเคราะห์ห่อภิมาณที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมานี้เป็นกรวิเคราะห์ที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักสองประการ ประการแรกเป็นการประมาณค่าดัชนีมาตรฐานจากงานวิจัยแต่ละเรื่อง และตรวจสอบความแปรปรวนของดัชนีมาตรฐาน ถ้ามีการแปรปรวนน้อยจะสามารถสังเคราะห์ดัชนีมาตรฐานให้ได้ผลสรุปรวม ถ้ามีการแปรปรวนมากก็ต้องเพิ่มการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ประการที่สองคือ การวิเคราะห์ว่าดัชนีมาตรฐานแตกต่างกันเนื่องจากตัวแปรปรับ (moderator variables) ชนิดใด ความก้าวหน้าของการสังเคราะห์งานวิจัยด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณมีพัฒนาการมากขึ้น การวิเคราะห์ห่อภิมาณในระยะหลังสามารถวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรปรับ (moderator variable) และตัวแปรกลาง (mediator variable) ที่มีต่อดัชนีมาตรฐานได้ Shadish (1996) อธิบายว่าตัวแปรปรับคือ ตัวแปรเชิงคุณภาพหรือตัว

แปรเชิงปริมาณที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม หรือตัวแปรทำนาย และตัวแปรเกณฑ์ ตัวแปรตัวกลางคือ ตัวแปรที่รับผลจากตัวแปรต้นแล้วสามารถส่งผลไปกับตัวแปรตามที่น่าสนใจ โดยการที่ตัวแปรต้นเป็นสาเหตุของตัวแปรตัวกลาง และตัวแปรตัวกลางก็จะเป็นสาเหตุของตัวแปรตามและได้เสนอว่าการวิเคราะห์หรือปริมาณที่ใช้กระบวนการส่งผ่านเชิงสาเหตุทำได้ 4 วิธีคือ โมเดลการส่งผ่านตัวกลางของอิทธิพลของความคาดหวังของบุคคล โมเดลการส่งผ่านของการตัดสินใจของแต่ละบุคคลที่จะลงคะแนน โมเดลการส่งผ่านตัวกลางของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และโมเดลการส่งผ่านตัวกลางของพฤติกรรมคนไข้

ในประเทศไทยเทคนิคการวิเคราะห์หรือปริมาณได้เข้ามามีบทบาทในการวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยทางสังคมศาสตร์และด้านการศึกษา ตั้งแต่ปี พ.ศ.2527 เป็นต้นมา มีนักการศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาโทและระดับปริญญาเอกได้นำเทคนิคการวิเคราะห์หรือปริมาณมาใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัย เช่น การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสอนทำการศึกษโดยมานิตย์ โพธิกุล (2527), ยุวดี บุญศรีสวัสดิ์ (2529), สุพัฒน์ สุขุมลันต์ (2532), สายวรุณ บุญคง (2533) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการสอนได้แก่ การศึกษาของศิริยุภา พูลสุวรรณ (2530) การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทำการศึกษาโดยกฤษณา เลิศสำราญ (2529), สรายุทธิ เศรษฐขจร (2539) และการสังเคราะห์งานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาต่าง ๆ ทำการศึกษาโดยไม่ตรี สัมบูรณ์ (2531), ทิพย์อาภา บุญรัตน์ (2531), จิตติมา เจริญกุล (2533), กรทีณา แก้วสอน (2537) และธีรน้อย เนตรถนอมศักดิ์ (2538)

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ทั้งงานวิจัยของต่างประเทศ และงานวิจัยในประเทศไทย จะเห็นว่าการสังเคราะห์งานวิจัยส่วนใหญ่ เป็นงานวิจัยที่ศึกษาเฉพาะปัญหาเพียงด้านเดียวไม่ว่าจะเป็น วิธีสอน ผลการใช้สื่อ ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ การศึกษาที่ครอบคลุมทั้งสาขายังมีน้อย ในต่างประเทศมีงานวิจัยที่เป็นการวิเคราะห์ปริมาณที่ครอบคลุมงานวิจัยทุกปัญหาในสาขาการศึกษา และเป็นงานวิจัยที่มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับว่าเป็น mega-metaanalysis คืองานวิจัยของ Wang, Haertel และ Walberg (1993) นอกจากนี้งานวิจัยของ Kulik และ Kulik (1981) เป็นงานวิจัยอีกเรื่องหนึ่งที่เป็นงานวิจัยครอบคลุมงานวิจัยในด้านการเรียนการสอนทั้งหมด การสังเคราะห์งานวิจัยของไทยที่ทำการวิเคราะห์ศึกษาผลงานวิจัยทั้งสาขาได้แก่ งานวิจัยของ กรทีณา แก้วสอน (2537) สังเคราะห์งานวิจัยในสาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา และงานวิจัยของวราภรณ์ บวรศิริ (2541) ที่สังเคราะห์งานวิจัยสาขาการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา สำหรับในประเทศไทยได้มีการศึกษาสถานภาพการวิจัยสาขาจิตวิทยาในประเทศระหว่าง พ.ศ. 2516 – 2535 เป็นการสำรวจวิเคราะห์ และสังเคราะห์งานค้นคว้าทางจิตวิทยาของจรจจา สุวรรณทัตและคณะ (2536) โดยที่มีจุดประสงค์ที่จะประเมินสถานภาพและสำรวจแนวโน้มการวิจัยทางจิตวิทยาในช่วง 20 ปีโดยผลงานวิจัยที่นำมาศึกษา ประกอบด้วยงานวิจัยสาขาจิตวิทยาพัฒนาการ

จำนวน 206 เรื่อง สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาจำนวน 282 เรื่อง สาขาวิชาจิตวิทยา
 สังคมจำนวน 247 เรื่อง สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนวจำนวน 524 เรื่อง และสาขาวิชา
 จิตวิทยาคลินิกจำนวน 165 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 1424 เรื่อง ผลการประเมินพอสรุปภาพรวม
 สถานภาพการวิจัยทางจิตวิทยาได้ว่าเนื้อหาสาระที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ามีความหลากหลาย
 และคาบเกี่ยวต่อกันตลอดจนมีการก้าวล้ำไปในวิทยาการสาขาสำคัญอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ยังให้
 เกิดการใช้ตัวแปรในการศึกษาเหมือน ๆ กันในหลายงานวิจัยของแต่ละสาขา เป็นที่น่าสังเกตว่า
 ยังไม่มีการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่ครอบคลุมทุกปัญหา
 วิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาโดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อสรุปองค์ความรู้ในภาพรวมที่
 ได้จากการวิจัยและทิศทางของการวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่างานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาของประเทศไทยมีเป็น
 จำนวนไม่น้อย สมควรที่ได้รับการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อสรุปรวมองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย
 โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ห่อภิมาณประกอบกับ Shadish (1996) ได้เสนอแนะให้มีการปรับปรุง
 การวิเคราะห์ห่อภิมาณ ให้สามารถศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรต้นที่มีต่อตัว
 แปรตามโดยใช้โมเดลการส่งผ่านเชิงสาเหตุ (causal mediating model) เพื่อที่จะสรุปผลการ
 วิจัย สร้างและตรวจสอบทฤษฎีในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาให้สมบูรณ์มากขึ้น ในงานวิจัย
 ครั้งนี้ผู้วิจัยจึงนำวิธีวิทยาการวิเคราะห์ห่อภิมาณที่เสนอแนะโดย Shadish มาบูรณาการกับวิธีการ
 วิเคราะห์ห่อภิมาณของ Glass (1987) และ Hunter (1990) เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยในสาขาวิชา
 จิตวิทยาการศึกษา ในการดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยไม่ว่าจะเป็นสาขาวิชาใดก็ตาม จำเป็น
 ต้องมีขอบข่ายโครงสร้างของสาขาวิชาเพื่อนำมาใช้เป็นกรอบความคิดในการจัดหมวดหมู่ในงาน
 วิจัย สำหรับการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงพัฒนา
 กรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา โดยพัฒนามาจากนิยามของคำว่าจิต
 วิทยาการศึกษา และหลักสูตรของสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดใน
 การจัดหมวดหมู่งานวิจัยและสังเคราะห์งานวิจัยต่อไป การพัฒนากรอบแนวคิดสาระของศาสตร์
 ทางจิตวิทยาการศึกษา จึงเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ โดยที่กรอบแนวคิด
 ตามความหมายของจิตวิทยาการศึกษารวม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ลักษณะผู้เรียน กระบวน
 การสอนและการเรียนรู้ บริบททางสังคม ผลการเรียนรู้และพฤติกรรมกรเรียน และสาร์ตตะ
 ของสาขาวิชา เมื่อผู้วิจัยได้พัฒนาและตรวจสอบกรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการ
 ศึกษาแล้ว กรอบแนวคิดนี้จะถูกนำไปใช้ในการจัดหมวดหมู่งานวิจัย และสังเคราะห์งานวิจัย
 ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณต่อไป การสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวจะได้ขนาดอิทธิพลอันเป็นผล
 จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง ค่าขนาดอิทธิพลนี้เป็นค่าสถิติบอกลักษณะและขนาดของความสัมพันธ์
 ระหว่างองค์ประกอบของสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา หัวใจสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย
 ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ คือ การศึกษาความแตกต่างของขนาดอิทธิพลที่ได้จากงานวิจัยแต่ละ
 เรื่องและการอธิบายความแตกต่างของค่าขนาดอิทธิพลด้วยตัวแปรปรับ ดังนั้นการสังเคราะห์

งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณครั้งนี้จึงเป็นการพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของขนาดอิทธิพลเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสังเคราะห์งานที่เป็นวิทยานิพนธ์ ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่ทำเสร็จในช่วงปี พ.ศ.2508 - 2542 ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ โดยใช้กรอบความคิดในการวิจัยตามกรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ย่อยดังนี้

1. เพื่อพัฒนารอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา เพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการสังเคราะห์งานวิจัย
2. เพื่อศึกษาสภาพของงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาแต่ละองค์ประกอบของกรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษาว่ามีลักษณะอย่างไร มีผลการวิจัยโดยสรุปเป็นอย่างไร และในภาพรวมมีการวิจัยหนักไปในทิศทางใด ควรจะต้องมีการทำวิจัยแนวทางใดต่อไปในอนาคต
3. เพื่อศึกษาผลการวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาแต่ละองค์ประกอบว่ามีลักษณะปัญหาวิจัยตลอดจนผลการวิจัยคล้ายคลึงกันหรือมีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร และเพื่ออธิบายว่าความแตกต่างนั้นเกิดขึ้นระหว่างงานวิจัยประเภทใด หรือเกิดขึ้นเนื่องจากตัวแปรปรับ คุณลักษณะงานวิจัย และตัวแปรปรับส่วัตถะของสาขาวิชาประเภทใด เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้ในแต่ละองค์ประกอบ
4. เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของขนาดอิทธิพลว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่อย่างไร และสรุปเป็นข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัยในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้จำกัดขอบเขตในการศึกษางานวิจัยเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการเรียนการสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่ทำแล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2508 - 2542

ในการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของขนาดอิทธิพลว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่นำมาสังเคราะห์หรือไม่อย่างไรนั้น โมเดลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วยขนาดอิทธิพลจากงานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นตัวแปรตามหรือผล และมีตัวแปรปรับ ได้แก่ คุณลักษณะงานวิจัยและส่วัตถะของสาขาวิชา เป็นตัวแปรสาเหตุที่ส่งอิทธิพลถึงค่าขนาดอิทธิพล ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปรับและค่าขนาดอิทธิพลนี้ควรจะเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ แต่ในความเป็นจริงตัวแปรปรับคุณลักษณะงานวิจัยบางตัว เช่น ปีที่พิมพ์ อาจมีเพียงความสัมพันธ์กับขนาดอิทธิพลโดยที่

ลักษณะความสัมพันธ์นั้นไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุก็ได้ ดังนั้นในการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของขนาดอิทธิพลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะคัดเลือกเฉพาะตัวแปรคุณลักษณะคุณลักษณะงานวิจัย และตัวแปรสารถะของสาขาวิชาที่เป็นตัวแปรเชิงสาเหตุของค่าขนาดอิทธิพลเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้พัฒนารอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบความคิดในการหมวดหมู่รายงานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์ โดยการจัดขอบข่ายของสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาเป็น 5 องค์ประกอบ ตามความหมายของคำว่า "จิตวิทยาการศึกษา" และเนื้อหาสาระที่ได้จาก Handbook of Educational Psychology ตำรา วารสารวิชาการในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ในที่นี้ผู้วิจัยกำหนดข้อตกลงเบื้องต้นว่า กรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา เป็นกรอบความคิดที่ครอบคลุมองค์ความรู้ทั้งหมดในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การวิเคราะห์หือภิมาน หมายถึง วิธีวิทยาทางการวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้เทคนิควิธีการทางสถิติสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน มีงานวิจัยแต่ละเรื่องหรือผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนเป็นหน่วยการวิเคราะห์ข้อมูล มีดัชนีมาตรฐานวัดในรูปขนาดอิทธิพล หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นตัวแปรตาม และคุณลักษณะของงานวิจัยเป็นตัวแปรต้น

2. วิทยานิพนธ์ หมายถึง รายงานผลการทำวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรในระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ปีพ.ศ. 2508 - 2542 (ปริญญาโทบัณฑิต และปริญญาดุษฎีบัณฑิต) ของมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในประเทศไทย

3. กรอบแนวคิดสาระของศาสตร์ทางจิตวิทยาการศึกษา หมายถึง กรอบความคิดที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามความหมายของคำว่า "จิตวิทยาการศึกษา" และขอบข่ายขององค์ความรู้ที่ได้จากเนื้อหาในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

4. ตัวแปรปรับ(moderator variable) หมายถึง ตัวแปรที่มีผลหรือส่งผลทางตรงต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (independent variable) กับตัวแปรตาม (dependent variable)

5. ตัวแปรตัวกลาง(mediator variable) หมายถึง ตัวแปรที่รับผลจากตัวแปรต้น (independent variable) แล้วส่งผลไปยังตัวแปรตาม (dependent variable) ที่สนใจ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้จะได้ข้อสรุปของข้อค้นพบจากงานวิจัย ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ทำให้ทราบถึงขอบเขตขององค์ความรู้ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาว่าครอบคลุมองค์ประกอบใดบ้าง มีสาระองค์ความรู้โดยสรุปอย่างไรและองค์ประกอบใดยังมีความจำเป็นที่ต้องทำการศึกษาแสวงหาความรู้ต่อไป

2. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ในสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา ทำให้ทราบถึงสถานภาพและทิศทางการวิจัยทางสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาในประเทศไทย เพื่อจะใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

3. ผลการวิจัยจะได้ฐานข้อมูลซึ่งเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าข้อมูลสำหรับผู้สนใจหรือเป็นช่องทางสำหรับการเผยแพร่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่สร้างขึ้นในประเทศไทย เพราะการสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเอาวิทยานิพนธ์ของสถาบันต่างๆ มาทำการสังเคราะห์ ผู้ที่ได้อ่านรายงานการวิจัยฉบับนี้จะได้สาระที่เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยทุกเรื่องที่น่ามาสังเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาผู้ใช้ประโยชน์งานวิจัย

4. ได้ข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อครูอาจารย์ และนักจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เพราะการวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ เป็นงานวิจัยที่ให้ข้อสรุปซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นหรือพื้นฐานหรือใช้เป็นแนวทางในการจัดหรือกำหนดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้

5. ได้องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการส่งผ่านตัวกลางเชิงสาเหตุของคุณลักษณะงานวิจัยในการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ที่ครอบคลุมตัวแปรตัวกลาง ตลอดจนมีการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ซึ่งมีความสำคัญต่อผลการวิจัยในสาขาจิตวิทยาการศึกษา เนื่องจากงานวิจัยส่วนใหญ่ในสาขาจิตวิทยาการศึกษามีตัวแปรที่สามารถจัดเป็นตัวแปรตัวกลางได้ในแต่ละงานวิจัย